

ĢENERĀLADVOKĀTA DAMASO RUIZA-HARABO KOLOMERA
[DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER] SECINĀJUMI,

sniegti 2004. gada 6. maijā¹

1. *Verwaltungsgericht Stuttgart* (Štutgartes Administratīvā tiesa, Vācija), kas ir Vācijas pirmās instances administratīvā tiesa, uzdeva Tiesai četrus prejudiciālus jautājumus, kuros lūgts interpretēt Direktīvas 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu² 1. panta 2., 7. un 18. punktu un EKL 28. pantu.

Iesniedzējtiesa jautā, vai minētās normas aizliedz dalībvalstīm veicināt atkārtotas lietošanas dzērienu iepakojumu attiecībā pret reģenerējamu iepakojumu vai noteiktos apstākļos liegt atspirdzinošu dzērienu tirgošanu šī pēdējā veida iepakojumā.

packungsabfällen (Rikojums par iepakojumu atkritumu novēršanu un reģenerāciju, turpmāk tekstā — “Rikojums par iepakojumu”)³ paredz virkni pasākumu, lai sasniegtu izlietotā iepakojuma ietekmes uz vidi novēršanas un samazināšanas mērķi. Minētais tiesību akts, kas aizstāja 1991. gada 12. jūnija tiesību aktu⁴, ir paredzēts, lai transponētu Direktīvu 94/62 valsts tiesībās, un definē atkārtoti lietojamo iepakojumu kā tādu, kas paredzēts vairākkārtējai izmantošanai tam pašam mērķim.

I — Valsts tiesiskais regulējums

2. 1998. gada 21. augusta *Verordnung über die Vermeidung und Verwertung von Ver-*

Saskaņā ar tā noteikumiem vienreizējas lietošanas iepakojumā pildītu dzērienu ražotājiem un izplatītājiem ir jāietur depozīta maksa par katru iepakojuma vienību visās tirdzniecības stadijās, lai gan tie var tikt atbrīvoti no šī pienākuma, papildus kam ir veicama tukšo pudeļu atpakaļpieņemšana un reģenerācija, piedaloties vispārējā iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimnieko-

1 — Oriģinālvaloda — spāņu.

2 — Eiropas Parlamenta un Padomes 1994. gada 20. decembra Direktīva par iepakojumu un izlietoto iepakojumu (OV L 365, 10. lpp.), ko būtiski groza Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 11. februāra Direktīva 2004/12/EK (OV L 47, 26. lpp.), bet kas neskar šajā lietā piemērojamos pantus.

3 — BGBl. I, 2379. lpp.

4 — BGBl. I, 1234. lpp. Minētajā tiesību aktā bija līdzīgi noteikumi par obligātu depozīta maksu, kas piemērojama attiecībā uz dzērienu vienreizējas lietošanas iepakojumu.

šanas sistēmā. Tomēr, līdzko Vācijā atkārtoti lietojamā iepakojumā pārdoto dzērienu likme kļūst mazāka nekā 72 % un vienlaikus šī veida iepakojuma daļa nesasniedz 1991. gada atspirdzinošo dzērienu nozarē konstatēto kvotu⁵, tirgus dalībnieki šo iespēju zaudē, un tiem jāuzsāk ieturēt depozīta maksa un jānodrošina pudeļu reģenerācija.

3. [Rīkojuma] 6. pantā ir noteikts:

“1. Izplatītāja pienākums ir gala patērētāja izlietoto iepakojumu bez maksas pieņemt atpakaļ faktiskās tirdzniecības vietā vai tās tiešā tuvumā, lai to reģenerētu atbilstoši I pielikuma 1. un 2. punktam.

2. Ražotāju un izplatītāju pienākums ir reģenerēt [...] iepakojumu, kas bez maksas pieņemts atpakaļ faktiskās tirdzniecības vietā vai tās tiešā tuvumā saskaņā ar 1. punktā paredzēto [kārtību].

3. No 1. un 2. punkta izrietošos pienākumus neattiecinā uz iepakojumu, kas ietverts [...] vispārējā apsaimniekošanas sistēmā [...], kas nodrošina tā atpakaļpieņemšanu [...] gala patērētāja dzīvesvietā vai izplatītāja darbības vietas tuvumā. Sistēmai jāreģenerē atpakaļpieņemtais iepakojums atbilstoši I pielikuma 1. punktā noteiktajām prasībām un jāatbilst I pielikuma 3. un 4. punkta noteikumiem [...]. Dalība šādā sistēmā ir apliecināma kompetentām iestādēm. Izlietotā iepakojuma apsaimniekošanā jānoformē rakstiska vienošanās ar valsts atpakaļpieņemšanas un reģenerācijas organizācijām [...].

4. Kompetentās iestādes var atcelt savu lēmumu, tiklīdz un ciktāl tās konstatē, ka vairs netiek pildītas prasības. [...] Gadījumā, kad netiek sasniegta I pielikumā noteiktā reģenerācijas procentuālā daļa, atcelšana attiecināma vienīgi uz iepakojumu, kas izgatavots no konkrētajiem materiāliem. 1. un 2. punktu piemēro līdz ar tā publicēšanai sekojošā sestā kalendāra mēneša pirmo dienu. [...]”

5 — Atbilstoši informācijai, ko prasītāju uzņēmumi pamata prāvā sniedza savos rakstiskajos apsvērumos, atkārtoti lietojamā iepakojuma procentuālā daļa minētajā gadā attiecībā uz konkrētajiem dzērieniem bija šāda: minerālūdeņim 91,33 %, negāzētajiem atspirdzinošajiem dzērieniem 34,56 %, gāzētajiem atspirdzinošajiem dzērieniem 73,72 %, alum 82,16 % un vinam 28,63 %.

4. Rīkojuma par iepakojumu 8. panta 1. punktā visiem vienreizējās lietošanas iepakojumiem obligātais depozīta maksas princips ir formulēts šādi:

“1) Izplatītājiem, kas tirgo pārtikas produktus šķidrā veidā dzērienu iepakojumos, kuri nav atkārtoti lietojami, ir pienākums ieturēt no pircēja taras depozītu vismaz DEM 0,50 apmērā par katru iepakojumu. Par taru, kuras tilpums ir lielāks par 1,5 litru, depozīta maksas minimālais apmērs ir DEM 1, abos gadījumos ieskaitot PVN. Depozīta maksa jāietur no katra nākamā izplatītāja visās tirdzniecības stadijās līdz pārdošanai gala patērētājam. Depozīta maksa tiek atmaksāta, pieņemot atpakaļ iepakojumu atbilstoši 6. panta 1. un 2. punktam.”

5. [Rikojuma] 9. pantā šādā redakcijā paredzēts atbrīvojums no depozīta maksas ieturēšanas pienākuma un aizsardzība, ko piemēro dzērienu iepakojumam, kas rada priekšrocības no ekoloģiskā viedokļa:

“1) 8. pantu nepiemēro iepakojumam, kura ražotājs vai izplatītājs piedalās 6. panta 3. punktā paredzētajā vispārējā apsaimniekošanas sistēmā, kas aptver visu teritoriju. 6. panta 4. punktu piemēro *mutatis mutandis*.

2) Ja šī rikojuma piemērošanas teritorijā likme dzērieniem, kas pildīti atkārtoti lietojamos iepakojumos kā, piemēram, alus, minerālūdens (tostarp avotu ūdens, dzeramais ūdens un ārstnieciskais minerālūdens), kā arī atspirdzinošie gāzētie dzērieni, sulas (tostarp augļu,

dārzeņu un citi negāzēti dzērieni) vai vins (izņemot viegli dzirkstošu vīnu, dzirkstošo vīnu, vermutu un deserta vīnus) kalendārajā gadā kopumā kritas zem 72 % robežas, jāveic jauns izvērtējums attiecībā uz atkārtoti izmantojamo iepakojumu likmi divpadsmit mēnešu periodā, kas seko ziņojumam par to, ka atkārtoti lietojamo iepakojumu likme nav sasniegta. Ja atkārtoti lietojamo iepakojumu likme federālajā teritorijā ir zemāka par pirmajā teikumā minēto likmi, lēmums, kas pieņemts saskaņā ar 6. panta 3. punktu, ir uzskatāms par atceltu visā valsts teritorijā, sākot ar sestā kalendārā mēneša pirmo dienu, kas seko 3. punktā noteiktajam paziņojumam par dzērienu nozarēm, attiecībā uz kurām nav sasniegta atkārtoti lietojamo iepakojumu likme, kas noteikta 1991. gadā. Pirmo un otro teikumu piemēro *mutatis mutandis* attiecībā uz pasterizētu pienu, ja patērīš atkārtoti lietojamos iepakojumos un elastīgos polietilēna maisiņos kādā kalendārajā gadā nokrītas zem 20 %.

3) Federālā valdība katru gadu oficiālā vēstnesī publicē procentuālo daļu, kādā saskaņā ar 2. punktu dzērieni jātirgo videi nekaitīgākā iepakojumā.

- 4) Līdzko 2. punktā noteiktā videi nekaitīgākā iepakojumā tirgotu dzērienu proporcionālā daļa tiek pēc lēmuma atcelšanas sasniegta no jauna, kompetētās iestādes pēc ieinteresēto personu lūguma vai pēc savas ierosmes veic jaunu izvērtējumu atbilstoši 6. panta 3. punktam.”
8. Saskaņā ar apstrīdētā rīkojuma 9. panta 3. punktu federālā valdība 2002. gada 2. jūlijā *Bundesanzeiger* (oficiālajā vēstnesī) publicēja valsts mēroga pētījuma rezultātus par atkārtoti lietojamā iepakojuma proporcionālo daļu. Dati norādīja uz to, ka attiecībā uz visiem dzērieniem, izņemot pienu, procentuālā daļa laikposmā no 2000. maija līdz 2001. gada aprīlim ir bijusi mazāka par 72 %.

II — Pamata prāvas fakti

6. Prasītājas ir vidēji uzņēmumi, kas nodarbojas ar dzērienu ražošanu un kas dibināti Austrijā. Tās eksportē uz Vāciju gāzētus un negāzētus atspirdzinošos dzērienus, augļu sulas un ūdeni vienreizējas lietošanas reģenerējamos iepakojumos.
7. Atbilstoši Bādenes-Virtembergas Vides ministrijas noteiktajam⁶ tās kā atļaujas ipašnieces ir pievienojušās “*Duales System Deutschland AG*” (“*Grüner Punkt*”), kas ir vispārēja iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēma, kura darbojas visā [tās] teritorijā saskaņā ar Rīkojuma par iepakojumu 6. panta 3. punktu. Tādēļ tās tika atbrīvotas no pienākuma ieturēt no saviem pircējiem depozīta maksu par katru dzērienu.
9. Vienlaikus tā paziņoja, ka, sākot ar sestā kalendārā mēneša pirmo dienu pēc paziņojuma publicēšanas, tiks atcelts izņēmums attiecībā uz minerālūdens, alus un gāzēto atspirdzinošo dzērienu nozarēm, ja šajās kategorijās nav sasniegta 1991. gadā noteiktā kvota.
10. Prasītājas uzskata, ka šis viņu eksportu uz Vāciju ierobežojošais pasākums ir nesaderīgs ar Kopienas tiesībām.

6 — 1992. gada 22. decembra lēmums.

III — Prejudiciālie jautājumi

11. Pirms lietas izspriešanas pēc būtības šajā prāvā *Verwaltungsgericht Stuttgart* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai Direktīvas 94/62 [...] 1. panta 2. punkts ir interpretējams tādējādi, ka tas aizliedz dalībvalstīm veicināt dzērienu atkārtoti lietojamu iepakojumu sistēmu attiecībā uz vienreizējās lietošanas reģenerējamiem iepakojumiem gadījumā, ja atkārtoti lietojamo iepakojumu kopējā likme nokritis zem 72 % robežas, atceļot iespēju atbrīvot no pienākuma pieņemt un apsaimniekot izmantotus vienreizējās lietošanas dzērienu iepakojumus un uzlikt tiem depozīta maksu, piedaloties pieņemšanas un apsaimniekošanas sistēmā attiecībā uz dzērieniem, kuriem atkārtoti lietojamo iepakojumu likme ir nokritusies zemāk par 1991. gadā konstatēto likmi?
- 3) Vai Direktīvas [94/62] 7. pants ir interpretējams tādējādi, ka tas dzērienu, kas pildīti reģenerējamās vienreizējās lietošanas iepakojumos, ražotājiem un izplatītājiem dod tiesības piedalīties jau izveidotā izmantoto dzērienu iepakojumu pieņemšanas un pārstrādes sistēmā, lai šādi izpildītu ar likumu noteiktās prasības par depozīta maksas uzlikšanu vienreizējās lietošanas dzērienu iepakojumiem un par dzērieniem izmantoto iepakojumu pieņemšanu?
- 2) Vai Direktīvas [94/62] 18. pants ir interpretējams tādējādi, ka tas aizliedz dalībvalstīm kavēt laist apgrozībā dzērienus, kas pildīti reģenerējamās vienreizējās lietošanas iepakojumos, ja atkārtoti lietojamo iepakojumu kopējā
- 4) Vai EKL 28. pants ir interpretējams tādējādi, ka tas aizliedz dalībvalstīm pieņemt tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru, ja atkārtoti lietojamo dzērienu iepakojumu kopējā likme nokritis zem 72 % robežas, pastāv iespēja atbrīvot no pienākuma pieņemt un apsaimniekot izmantotus vienreizējās lietošanas dzērienu iepakojumus un uzlikt tiem depo-

zīta maksu, piedaloties pieņemšanas un apsaimniekošanas sistēmā attiecībā uz dzērieniem, kuriem atkārtoti lietojamo iepakojumu likme ir nokritusies zemāk par 1991. gadā konstatēto likmi?"

2. Tādēļ šajā direktīvā paredzēti pasākumi, kuru mērķis kā pirmā prioritāte ir novērst izlietotā iepakojuma rašanos un papildu pamatprincipi ir atkārtota lietošana, pārstrāde un citas izlietotā iepakojuma reģenerācijas formas, tādējādi samazinot šādu atkritumu galīgo apglabāšanu."

IV — Kopienas tiesiskais regulējums

12. Atvasināto tiesību normas, kuras Vācijas tiesa lūdz interpretēt, ir Direktīvas 94/62 1. panta 2. punkts, 7. un 18. pants.

14. [Direktīvas] 7. pantā noteikumi attiecībā uz atpakaļpieņemšanas, savākšanas un reģenerācijas sistēmām ir formulēti šādi:

"1. Dalībvalstis paredz vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu tādu sistēmu izveidi, kas ietver:

13. [Direktīvas] 1. pantā noteikts:

"1. Šīs direktīvas mērķis ir saskaņot šobrīd atšķirīgos iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas pasākumus dažādās valstīs, lai, no vienas puses, novērstu jebkādu nelabvēlīgu ietekmi uz vidi, tādējādi nodrošinot augsta līmeņa vides aizsardzību, un, no otras puses, garantētu iekšējā tirgus sekmīgu darbību un izvairītos no tirdzniecību kavējošiem apstākļiem, kā arī no brīvas konkurences izkropļošanas vai ierobežošanas Kopienā.

a) lietotā iepakojuma un/vai iepakojuma atkritumu [pieņemšanu un/vai] savākšanu no patērētāja, cita galīgā [gala] lietotāja vai no atkritumu plūsmas, lai tam piemērotu visatbilstīgākās atkritumu apsaimniekošanas iespējas;

b) savāktā iepakojuma un/vai izlietotā iepakojuma atkārtotu lietošanu un reģenerāciju, ieskaitot pārstrādi,

lai sasniegtu šajā direktīvā paredzētos mērķus.

“Dalībvalstu starpā ir aizliegti importa kvantitātes ierobežojumi un citi līdzīgi pasākumi.”

Šīm sistēmām jābūt atvērtām dalībai visiem atbilstīgo nozaru uzņēmējiem [tirgus dalībniekiem], kā arī kompetentām valsts iestādēm. Nediskriminējot tās piemēro arī importētajiem ražojumiem, tostarp sīki izstrādātus pasākumus un tarifus, ko piemēro par piekļuvi sistēmām [Nediskriminējot, tostarp arī kas attiecas uz piekļuves kārtību sistēmām un iespējamiem tās tarifiem, tās piemēro arī importētajiem ražojumiem], un tām jābūt izstrādātām tā, lai neradītu šķēršļus tirdzniecībai vai brīvas konkurences izkropļojumus saskaņā ar Līgumu.

V — Tiesvedība Tiesā

2. [...]”

17. Tiesas Statūtu 23. pantā noteiktajā termiņā prasītāju pamata prāvā uzņēmumi, atbildētāja pamata prāvā⁷, Vācijas, Francijas, Itālijas, Nīderlandes, Austrijas valdība un Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus šajā tiesvedībā.

15. [Direktīvas] 18. pantā norāde uz brīvību laist tirgū formulēta šādi:

“Dalībvalstis nedrīkst kavēt šīs direktīvas prasībām atbilstoša iepakojuma laišanu tirgū to teritorijā.”

2004. gada 2. marta tiesas sēdē, lai sniegtu mutvārdu apsvērumus, piedalījās prasītāju un atbildētājas pārstāvji, Vācijas, Itālijas un Nīderlandes valdības un Komisijas pārstāvji.

16. Valsts tiesas minētajā EKL 28. pantā, kas ir primāro tiesību norma, ir noteikts:

⁷ — Bādenes-Virtembergas pavalsts. Vācijā Rikojuma par iepakojumu izpilde ietilpst federālo zemju kompetencē.

VI — Par pirmo prejudiciālo jautājumu

18. Pirmkārt, *Verwaltungsgericht Stuttgart* vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 94/62 1. panta 2. punkts iestājas pret to, ka dalībvalsts dod priekšroku dzērienu iepakojuma atkārtotai lietošanai attiecībā pret pārstrādi un citām reģenerācijas formām, piemērojot tādas normas kā Rīkojuma par iepakojumu 8. panta 1. punkts un 9. panta 2. punkts.

A — Sniegtie apsvērumi

19. Atbilstoši prasītāju uzņēmumu uzskatam Direktīvā 94/62 atkārtoti lietojamam iepakojumam netiek piešķirta prioritāte, un tādēļ pārējos iepakojuma veidus nedrīkst nostādīt nelabvēlīgākā stāvoklī. Arī Austrijas valdības viedoklis ir tāds pats.

20. Bādenes-Virtembergas pavalsts, kas ir atbildētāja pamata prāvā, apgalvo, ka valsts tiesību akts neveicina atkārtoti lietojama iepakojuma izmantošanu, bet attiecībā uz vienreizējas lietošanas iepakojumu vienīgi uzliek pienākumu ieturēt depozīta maksu, ja to likme nokritis zemāk par noteikto robežu, ievērojot vienādu attieksmi pret visiem. Lai gan Kopienų likumdevējs nedod priekšroku atkārtoti lietojamam iepakojumam

tāpēc, ka 1994. gadā nebija pietiekami attīstītas ietekmes novērtējuma tehnoloģijas, tomēr tas nav to arī aizliedzis. Tādējādi dalībvalstis var šādu regulējumu paredzēt, ja to pamato viņu rīcībā esošā informācija. Vācijā veiktie pētījumi liecina, ka no vides aizsardzības apsvērumiem atkārtoti lietojamam iepakojumam ir lielākas priekšrocības nekā reģenerējamam iepakojumam⁸.

Federālā valdība uzsver, ka atkārtotas lietošanas sistēmas novērs izlietotā iepakojuma atkritumu rašanos un palīdz īstenot Direktīvas 94/62 galveno prioritāti. Šiem argumentiem piekrit Itālijas un Nīderlandes valdība, kā arī Komisija.

21. Francijas valdība uzskata, ka, atbildot uz šo jautājumu, ir jāņem vērā Direktīvas 94/62 5. pants, kas neaizliedz dalībvalstīm veicināt atkārtotas lietošanas sistēmas, ar nosacījumu, ka tiek ievērots EKL 28. pants.

8 — Tā apgalvo, ka pamata dokumentā "Ökobilanz Getränkeverpackungen für alkoholfreie Getränke und Wein II, phase 2" (Ekoloģiskā līdzsvara II pētījums attiecībā uz bezalkoholisko dzērienu un vīna iepakojumu, 2. posms) Federālā Vides ministrija konstatēja, ka, ņemot vērā tādas noteicošas rādītājus kā dabas resursu izmantošana, siltumnīcas efekts un paskābināšana, vienreizējas lietošanas stikla tara un skārda bundžas rada vairāk problēmu nekā atkārtoti lietojama iepakojuma sistēmas.

B — *Atbilde uz pirmo jautājumu*

22. Aplūkojot Direktīvas 94/62 1. panta 2. punkta redakciju, kuru interpretēt lūdz valsts tiesa, ir jākonstatē, ka tajā netiek minēts neviens pamats tam, lai dotu priekšroku atkārtotas lietošanas sistēmām attiecībā pret pārstrādi un citām reģenerācijas formām. Normā nav noteikta nekāda hierarhiska kārtība, pirmā prioritāte tiek piešķirta izlietotā iepakojuma rašanās novēršanai, tādā pašā stāvoklī nostādot tūdaļ aiz tās minēto atkārtoto lietošanu, pārstrādi un citas izlietotā iepakojuma reģenerācijas formas. Astotajā apsvērumā patiešām ir noteikts, ka iepakojuma aprites cikla novērtējums jāizstrādā pēc iespējas drīz, lai radītu skaidru atkārtoti lietojamā, pārstrādājamā un reģenerējamā iepakojuma hierarhiju, taču praksē dažādās valstīs veiktie pētījumi joprojām nav ļāvuši nonākt pie galīgā rezultāta.

23. Turklāt novēršanu nevar pielīdzināt atkārtotai lietošanai, ņemot vērā to, ka šie jēdzieni definēti Direktīvas 94/62 3. pantā. Saskaņā ar minēto panta 4. punktu novēršana ietver gan materiālu un vielu, kas ir iepakojuma un izlietotā iepakojuma sastāvā, ražošanas, tirgošanas, izplatīšanas, utilizācijas un iznīcināšanas posmā daudzuma un nelabvēlīgās ietekmes uz vidi samazināšanu, it īpaši,

attīstot nepiesārņojošus produktus un tehnoloģijas. 5. punktā atkārtota lietošana ir aprakstīta kā jebkāda darbība, kuras rezultātā iepakojumu, kas paredzēts un veidots, lai savā aprites ciklā veiktu noteiktu minimālu skaitu pārvietošanu un rotāciju, atkārtoti piepilda vai lieto atbilstīgi tā sākotnējam uzdevumam ar vai bez tirgū esošo palīgīdzekļu, kas ļauj iepakojumu izmantot atkārtoti, izmantošanas, pēc tam kļūstot par izlietoto iepakojumu.

24. Novēršanas pamatnoteikums atrodams Direktīvas 94/62 II pielikuma 1. punktā, kur iepakojuma ražošanai un sastāvam izvirzītas konkrētas prasības, proti, tam jābūt ražotam tā, lai iepakojuma tilpums un masa nebūtu lielāki, nekā vajadzīgs iesaiņotā produkta drošuma un higiēnas prasību ievērošanai, un tam jābūt apmierinošam attiecībā uz [iepakoto] ražojumu un patērētājiem [patērētāju], proti, novēršana attiecas uz iepakojuma projektēšanu un izgatavošanu, lai samazinātu un novērstu izlietotā iepakojuma rašanos pašos pirmsākumos. Kā redzams, pasākumus attiecina vienlīdz gan uz atkārtoti lietojamu, gan pārstrādājamu iepakojumu.

25. Direktīvas 94/62 5. pantā ļauts valsts iestādēm veicināt tāda iepakojuma, kura atkārtota lietošana nenodara kaitējumu videi, atkārtotas lietošanas sistēmas, ar noteikumu,

ka tas tiek darīts atbilstoši Līgumam. Iestāžu rīcības brīvības robežas, konkretizējot, vai tādi tiesību akti kā apstrīdētais atbilst šai prasībai, es izvērtēšu, aplūkojot ceturto prejudiciālo jautājumu.

A — *Sniegtie apsvērumi*

26. Direktīvas 94/62 1. panta 2. punktā tiek veicināta vienīgi izlietotā iepakojuma atkritumu rašanās novēršana, nedodot priekšroku atkārtoti lietojamam iepakojumam, un tādēļ dalībvalsts nevar balstīties uz šo noteikumu, lai izvēlētos dzērienu iepakojuma atkārtotu lietošanu, nevis pārstrādi un pārējās reģenerācijas formas.

28. Prasītājas pamata prāvā norāda, ka minētās direktīvas noteikumos, it īpaši tās II pielikumā ir izsmeloši aptverti iepakojuma radītie riski videi, proti, aizsardzības pamatprasības nav obligātu prasību minimums, kuru valsts tiesībās var papildināt, nosakot atkārtoti lietojama iepakojuma kvotas. Vienreizējas lietošanas iepakojums, kas ir pārstrādājams un reģenerējams, pārvēršot enerģijā, arī atbilst obligāto prasību minimumam, un tādēļ nevar ierobežot dzērienu pārdošanu šāda veida iepakojumā. Vispārīgi pieņemot, ka atkārtotas lietošanas iepakojums no ekoloģiskā viedokļa ir videi draudzīgs, savukārt vienreizējas lietošanas iepakojums — kaitīgs, Vācijas regulējums nostāda neizdevīgākā stāvoklī gan pēdējo minēto iepakojumu, gan tajā pildītos dzērienus. Šim viedoklim piekrist Austrijas, Francijas un Itālijas valdība.

VII — Par otro prejudiciālo jautājumu

27. Šis jautājums ir uzdots ar mērķi noskaidrot, vai Direktīvas 94/62 18. pants, ar kuru nodrošināta atbilstoši direktīvas noteikumiem izgatavota iepakojuma brīva laišana tirgū, iestājas pret to, ka dalībvalsts liedz laist apgrozībā dzērienus, kas pildīti vienreizējas lietošanas iepakojumos, piemērojot tādas normas kā Vācijas Rikojuma par iepakojumu 8. panta 1. punkts un 9. panta 2. punkts.

29. Bādenes-Virtembergas pavalsts un Vācijas valdība tāpat kā Komisija pauž viedokli par labu noraidīšanai atbildei. Niederlandes valdība norāda, ka valsts iestādes var liegt

laist tirgū preces, kuru iepakojums neatbilst tiesību aktiem attiecībā uz atkārtotu lietošanu, reģenerāciju vai atpakaļpieņemšanas, savākšanas un reģenerācijas sistēmām.

31. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uzskatu, ka nav jāatsaucas uz Direktīvas 94/62 18. pantu, analizējot sekas, kādas attiecībā uz preču brīvu apriti var izraisīt tādu normu kā Vācijas Rikojuma par iepakojumu 8. panta 1. punkta un 9. panta 2. punkta piemērošana.

B — Atbilde uz otro jautājumu

30. Piekritu atbildētājam pamata prāvā, Vācijas valdībai un Komisijai, ka Direktīvas 94/62 18. pants nodrošina iespēju visā Kopienā laist tirgū iepakojumu, kas atbilst 9. pantā un II pielikumā izvirzītajām pamatprasībām attiecībā uz atkārtoti lietojamā iepakojuma un reģenerējamā iepakojuma sastāvu un raksturu, vienīgi aizliedzot jebkāda veida diskrimināciju attiecībā uz Direktīvas 94/62 prasībām atbilstošu iepakojumu.

Rikojumā par iepakojumu paredzētā depozi-ta maksas, atpakaļpieņemšanas un reģenerācijas sistēma nedz ierobežo vienreizējas lietošanas iepakojumā pildītu dzērienu tirdzniecību, nedz reglamentē taras sastāvu, bet gan paredz tirdzniecības noteikumus. Turklāt tas neliedz laist tirgū iepakojumu tā tehnisko īpašību dēļ, vienīgi nosaka iepakojuma atpakaļpieņemšanas un reģenerācijas kārtību.

VIII — Par trešo prejudiciālo jautājumu

32. *Verwaltungsgericht Stuttgart* turklāt jautā, vai Direktīvas 94/62 7. pants piešķir vienreizējas lietošanas iepakojumā pildītu dzērienu ražotājiem un izplatītājiem tiesības piedalīties atpakaļpieņemšanas un apsaimniekošanas sistēmā, kura jau darbojas, lai šādi atbrīvotos no ar likumu noteiktā pienākuma ieturēt depozi-ta maksu, pieņemt atpakaļ izmantoto taru un to reģenerēt, un tādā gadījumā valsts iestādēm nav tiesību nedz šo iespēju liegt, nedz noteikt šādus pienākumus, kad atkārtoti lietojamā iepakojuma procentuālā daļa nokrītas zem noteikta līmeņa.

A — Sniegtie apsvērumi

33. Prasītāju pamata prāvā uzņēmumi uzskata, ka minētā direktīva piešķir tiesības tirgus dalībniekiem piedalīties vispārējās

iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmās, un valsts iestādes šīs tiesības nevar ierobežot. Šāds ierobežojums, kāds tas ir Vācijā, izraisa liela skaita vienreizējas lietošanas iepakojumā pildītu dzērienu izņemšanu no tirdzniecības. Austrijas, Itālijas un Francijas valdība pauž tādu pašu nostāju. Nīderlandes valdība šajā jautājumā apsvērumus nav sniegusi.

piecu gadu laika posmā⁹, kuram noslēdzoties, Padomei ir jānosprauž attiecīgi būtiski augstāki mērķi nākamajam turpmāko piecu gadu laika posmam¹⁰.

34. Bādenes-Virtembergas pavalsts un Vācijas valdība piedāvā noraidošu atbildi. Pretējā gadījumā uzņēmumi varētu atteikties piedalīties pilnveidotās iepakojuma un izlietotā iepakojuma atpakaļpieņemšanas sistēmās, aizbildinoties ar to, ka tie jau piedalās kādā jau esošā [sistēmā]. Komisija pievienojas šai nostājai.

36. Lai sasniegtu vēlamos rezultātus, minētās direktīvas 7. pantā dalībvalstīm tiek uzlikts pienākums, no vienas puses, sekmēt izlietotā iepakojuma un/vai iepakojuma atkritumu [pieņemšanas un/vai] savākšanas un, no otras puses, savāktā iepakojuma un/vai izlietotā iepakojuma atkārtotas lietošanas un reģenerācijas, ieskaitot pārstrādi, sistēmu izveidi, proti, šādiem pasākumiem ir jāiekļaujas politikas attiecībā uz visu iepakojuma kopumu ietvaros. Sistēmām jābūt atvērtām dalībai visiem attiecīgo nozaru tirgus dalībniekiem un kompetentām valsts iestādēm, piemērojot tās nediskriminējot, arī importētajiem ražojumiem, ieskaitot arī piekļuves sistēmām noteiktos tarifus un nosacījumus, un tām jābūt izstrādātām tā, lai saskaņā ar Līgumu neradītu šķēršļus tirdzniecībai vai brīvas konkurences izkropļojumus.

B — Atbilde uz trešo jautājumu

35. Direktīvas 94/62 5. pantā atļaujot dalībvalstīm veicināt saskaņā ar Līgumu tāda iepakojuma, kura atkārtota lietošana nenodara kaitējumu videi, atkārtotas lietošanas sistēmas, 6. pantā tiek nosprausti reģenerācijas un pārstrādes mērķi, kas izteikti kā pienākums sasniegt noteiktu minimālo un maksimālo procentuālo daudzumu pirmajā

9 — Grieķijai, Īrijai un Portugālei, ņemot vērā katras valsts īpašo situāciju, tika ļauts nospraust zemākus mērķus.

10 — Šie mērķi ir noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 11. februāra Direktīvā 2004/12/EK, ar ko groza Direktīvu 94/62 (OV L 47, 26. lpp.). Tajā noteikts, ka ne vēlāk kā līdz 2007. gada 31. decembrim Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot lēmumu pēc Komisijas priekšlikuma, nosaka mērķus trešajam (arī piecus gadus ilgām) posmam, proti, no 2009. līdz 2014. gadam, šim procesam noteikt ik pēc pieciem gadiem.

37. Uzskatu, ka saskaņā ar šo priekšrakstu valsts iestādes var izvēlēties dzērienu vienreizējas lietošanas iepakojumam piemērot depozīta maksu, atpakaļpieņemšanu un reģenerāciju vai arī atļaut tā savākšanu patērētāja dzīvesvietā vai izplatītāja darbības vietas tuvumā ar vispārējas apsaimniekošanas sistēmas palīdzību. Direktīva 94/62 atstāj valstu ziņā izvēlēties kādu no šīm metodēm vai kādu to apvienojumu atkarībā, piemēram, no dzēriena veida, kā arī par [iepakojuma] vienību maksājamās depozīta maksas apmēru atbilstoši taras dažādam tilpumam. Tomēr jāatgādina, ka direktīvas 6. pantā paredzēta reģenerācijas un pārstrādes minimālo un maksimālo procentuālo daļu saskaņošana. Valstīm, kuras sliecas pārsniegt nospraustos mērķus¹¹, ir ne vien par saviem nodomiem jāinformē Komisija, bet arī jābūt pietiekamām iespējām un jāievieš sistēma, neradot iekšējā tirgus traucējumus un netraucējot citām [dalībvalstīm] sasniegt minētos mērķus.

38. Valstij ieviešot pretenciozu izlietotā vienreiz lietojamā iepakojuma apsaimniekošanas programmu, nosakot augstu procentuālo daudzumu, lai novērstu ainavai kaitējošu nekontrolētu piesārņojumu, tā sliecas noteikt depozīta maksas ieturēšanas pienākumu, metodi, kas nodrošina vislabākos rezultātus, jo tukšo taru atgriež paši patērētāji, lai atgūtu samaksāto depozīta maksu. Ar šo sistēmu iespējams paaugstināt atpakaļpieņemšanas

proporciju, samazināt vienreizējas lietošanas iepakojuma radīto piesārņojumu un vairojot atpakaļ pieņemto materiālu pārstrādi. Ieviešot depozīta maksu, patiešām tiek panākts lielāks vienreizējās lietošanas iepakojuma sastāvdaļu reģenerācijas koeficients un ar to saistītā tukšo pudeļu, skārda budžu un kārbu radīta piesārņojuma samazināšana. Uzticot uz depozīta maksu balstītu šķirošanu un atpakaļpieņemšanu profesionālām sistēmām, sastāvdaļām pielāgota reģenerācija ļauj taupīt izejvielas un atgūt atkārtoti izlietojamas izejvielas, kas ir krietni vien tīrākas salīdzinājumā ar tām, ko iegūst mājturības atkritumu selektīvās šķirošanas ceļā, kurā šķirošanas neprecizitātes sastopamas biežāk.

39. Valstīs, kur ekoloģiskā apziņa ir mazāk attīstīta, valsts iestādes vairāk sliecas atbrīvot patērētāju no ar depozīta maksu un atpakaļpieņemšanas sistēmām saistītajām neērtībām, atstājot šķirošanu un no tās izrietošo kļūdišanos, neuzmanības un neieinteresētības risku patērētāja ziņā, vienlaikus paredzot, ka par apsaimniekošanu atbildīgie uzņēmumi atkritumus savāc gala patērētāja dzīvesvietā vai izplatītāja darbības vietas tuvumā. Skaidri redzams, ka abu sistēmu ietekme uz vidi ir krietni vien atšķirīga, tomēr tās abas atbilst Direktīvas 94/62 7. pantam.

11 — Man nav zināms, vai Vācija ir šo valstu vidū.

40. Izlemjot visiem iepakojumiem vai tikai noteiktiem to veidiem piemērot vienu vai otru sistēmu, dalībvalstīm ir jāievēro 7. pantā noteiktais, proti, jānodrošina bez diskriminācijas visiem vienreizējās lietošanas iepakojumos esošu, tostarp importēto, dzērienu ražotājiem un izplatītājiem iespēja jebkurā laikā piedalīties atpakaļpieņemšanas un apsaimniekošanas sistēmās, kas aizstāj tiem ar likumu noteikto pienākumu savākt tukšo taru un to reģenerēt. Tomēr neuzskatu, ka, balstoties uz šo normu, tirgus dalībnieki varētu saskatīt personiskas tiesības izmantot kādas no šīm sistēmām pakalpojumus tāpēc vien, ka tie darbojas valstī, nedz arī turpināt dalību tajā, ja valsts iestādes nolemj, ka, sākot ar konkrētu dienu, ieturama depozīta maksa, iegādājoties noteiktus dzērienus, kas pildīti vienreizējās lietošanas iepakojumā.

IX — Par ceturto prejudiciālo jautājumu

42. Atliek noskaidrot, vai EKL 28. pants liedz dalībvalstij paredzēt, ka gadījumā, ja atkārtoti lietojamo dzērienu iepakojumu likme valstī nokritis zem 72 %, tirgus dalībniekiem nozarēs, kurās atkārtoti lietojamā iepakojuma likme nav sasniegusi 1991. gada likmi, tiek liegta iespēja tikt atbrīvotiem no pienākuma ieturēt depozīta maksu par vienreizējās lietošanas pudelēm, pieņemt tās atpakaļ, atmaksājot atbilstošu summu, un veikt to reģenerāciju, piedaloties vispārējā iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmā.

A — Sniegtie apsvērumi

41. Lidz ar to iesniedzējtiesai jānorāda, ka Direktīvas 94/62 7. pants nepiešķir vienreizējās lietošanas iepakojumā pildītu dzērienu ražotājiem un izplatītājiem tiesības piedalīties atpakaļpieņemšanas un apsaimniekošanas sistēmā, kura jau darbojas, ja valsts iestādes minēto sistēmu aizstāj ar depozīta maksas sistēmu, lai nodrošinātu tukšā iepakojuma atgriešanu nolūkā pilnveidot pārstrādi šķirošanas ceļā un ierobežot nekontrolētu piesārņošanu.

43. Prasītāju pamata prāvā uzņēmumi apgalvo, ka Vācijas atkārtoti lietojamā iepakojuma kvotu režīms ir pasākums ar kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību, kas netieši kavē tirdzniecību Kopienā, kuru neattaisno neatliekamās ar vides aizsardzību saistītās vajadzības. Nosakot 28 % kā augstāko procentuālo daļu, kādā vienreizējās lietošanas iepakojums var atrasties teritorijā, tiek radīti šķēršļi tā eksporta pieaugumam uz Vāciju. Tam vēl klāt nāk vienreizējās lietoša-

nas iepakojumā pildītu dzērienu cenas standārdzinājums, ko izraisa depozīta maksas papildu summa¹², kas mudina patērēt preces atkārtoti lietojamā iepakojumā, kam parasti ir vietēja izcelsme, un papildu marķējums, kas nepieciešams sakarā ar obligāto depozīta maksu, izraisot tirgus sadrumstalotību. Šim viedoklim pievienojas Austrijas, Francijas un Nīderlandes valdība.

44. Bādenes-Virtembergas pavalsts un Vācijas valdība apstiprina, ka EKL 28. panta pamata prāvā nav piemērojams. Pirmkārt, tāpēc, ka Direktīvas 94/62 5. pantā ir izsmeļoši reglamentēta atkārtoti lietojama iepakojuma lietošana un veicināšana, un, otrkārt, tāpēc, ka atkārtoti lietojamā iepakojuma kvotu režīms un depozīta maksas ieturēšanas, atpakaļpieņemšanas un reģenerācijas pienākums ir vienkārši tirdzniecības noteikumi, kas neattiecas uz iepakojuma īpašībām un gan faktiski, gan tiesiski attiecas vienlīdz gan uz vietēju, gan uz ievestu preču pārdošanu. Ja aplūkots tiesību akts arī rada šķērslī tirdzniecībai, tā spēkā esamība ir pamatota ar nepieciešamību apmierināt obligātas vides aizsardzības prasības. Šiem apsvērumiem piekrīt Itālijas valdība.

12 — Atbilstoši to sniegtajam ziņām skārda bundžā pildīta alus iegādē maksājama depozīta maksa 25 centu apmērā, savukārt, iegādājoties šo pašu dzērienu atkārtoti lietojamā pudelē, depozīta maksa ir tikai 8 centi.

45. Komisijas uzskata, ka jautājums attiecas nevis uz līdz noteiktam laikam darbošos vispārēju apsaimniekošanas sistēmu vienkāršu atcelšanu, bet gan drīzāk uz pāreju no līdzšinējās sistēmas uz jaunu, ņemot vērā pārejas nosacījumus un to abu noteikumus¹³. Runa ir par valsts tiesību aktu, kas vienlīdz attiecināms gan uz vietējā ražojuma, gan ievestiem dzērieniem, un atšķirību radītie šķēršļi preču brīvai aprītei Kopienā ir uzskatāmi par attaisnotiem ar obligātām vides aizsardzības prasībām. Tā piebilst, ka dalībvalstīm ir jārūpējas, lai pāreja no esošās vispārējās atpakaļpieņemšanas un apsaimniekošanas sistēmas uz jaunu depozīta maksas, atpakaļpieņemšanas un reģenerācijas sistēmu pārmērīgi neierobežotu šo brīvību un novērstu ievestu preču diskrimināciju.

B — Atbilde uz ceturto jautājumu

46. Vispirms ir jāpārbauda EKL 28. panta piemērojamība šajā lietā, jo par to šajā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā apsvērumus sniegušo dalībnieku starpā ir domstarpības.

13 — Pēc rakstveida procesa slēgšanas Tiesa lūdza Komisiju sniegt paskaidrojumus šajā jautājumā. Atbildē, kas Tiesas kancelejā iesniegta 2004. gada 16. janvārī, Komisija norāda, ka atbilstoši Direktīvas 94/62 7. panta 1. punkta otrajai daļai pāreja no vecās sistēmas uz jauno īstenojama vienīgi tad, kad šī pēdējā ir spējīga darboties.

- 1) Ar Direktīvu 94/62 veiktās saskaņošanas apjoms reglamentē preču brīvu apriti, nav jāpārbauda¹⁵.

47. Nepiekrītu lietas dalībniekiem, kas apgalvo, ka ar Direktīvas 94/62 5. pantu ir pilnībā saskaņota atkārtoti lietojamā iepakojuma izmantošana un veicināšana.

48. Secinājumos lietā C-246/99 Komisija/Dānija¹⁴, kas attiecās uz valsts tiesību aktu, ar kuru tika aizliegts ievest alu un gāzētus atspirdzinošos dzērienus skārda bundžās, man bija izdevība paust savu viedokli par Direktīvas 94/62 veiktās saskaņošanas apjomu šajā jomā. Šajā lietā iepakojums atbilda visām direktīvas II pielikumā izvirzītajām būtiskajām prasībām, un tādēļ aizliegums nepārprotami bija pretrunā ar tās 18. pantu, ar kuru ir noteikta iepakojuma brīva laišana jebkuras dalībvalsts tirgū. Es uzskatīju, ka valsts pasākumi iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas jomā jau bija saskaņoti, pieņemot šo normu. Šādos apstākļos atbilstoši judikatūrai, ar nosacījumu, ka valsts tiesību akts ir saderīgs ar direktīvu, tā saderīgums ar primārajām tiesībām, kas

49. Tomēr Direktīvas 94/62 5. pants, kurā dalībvalstīm tiek ļauts veicināt atkārtotas lietošanas sistēmas, uzliekot tām pienākumu to darīt saskaņā ar Līgumu, nav visai precīza norma, kuras redakcija nepiedāvā jēlķādu norādi par to, kādā veidā vai kurā virzienā valsts iestādēm rīkoties. Atkārtota lietošana, proti, iespēja iepakojumu no jauna piepildīt un lietot tam pašam mērķim, kam tas sākotnēji paredzēts, tiek definēta šīs direktīvas 3. panta 5. punktā, proti, normā, kas nesniedz nekādu skaidrību šajā jautājumā, un tādēļ nevar apgalvot, kā to dara atbildētāja valdība, ka direktīva būtu saskaņojusi atkārtoti lietojama iepakojuma lietošanas veicināšanu.

50. No tā arī izriet vajadzība šo prasību izskatīšanā atsaukties uz primārajām tiesībām kopumā nevis tikai uz principiem, kas reglamentē preču brīvu apriti. Tādējādi, ja valsts iestādes piešķir, piemēram, subsīdijas vai atbalstu, lai sekmētu izpēti un ieguldījumu piesaisti iepakojuma ražotņu pārveidošanai vai pilnveidošanai, atkārtoti uzpildāmas taras ražošanai vai pasākumu ieviešanai, ar kuriem tiktu veicināta atkārtota lietošana, kā

14 — 2001. gada 13. septembra secinājumi (*Recueil* 2002, I-6943. lpp.). Skat. 18.–41. punktu. Tiesvedība tika atstāta bez tālākas virzības prasības atsaukšanas dēļ.

15 — 1996. gada 23. maija spriedums lietā C-5/94 *Hedley Lomas* (*Recueil*, I-2553. lpp., 18. punkts) un 1998. gada 12. novembra spriedums lietā C-102/96 Komisija/Vācija (*Recueil*, I-6871. lpp., 21. un 22. punkts).

arī veicot saimnieciska, finanšu vai fiskāla rakstura pasākumus, tām ir vienlīdz jāievēro gan normas par valsts atbalstu un konkurenci, gan Līguma noteikumi nodokļu jautājumos.

Turklāt, ja ir norādes uz to, ka atkārtotas lietošanas sistēmu veicināšanas nolūkā dalībvalsts pieņemtie lēmumi, lai arī tie nenoved pie ieviešanas aizlieguma, rada šķēršļus preču brīvai aprītei, tie ir jāizvērtē saskaņā ar EKL 28. pantu un EKL 30. pantu. Ir skaidrs, ka saskaņā ar Direktīvas 94/62 18. pantu dalībvalstis nedrīkst kavēt savā teritorijā laist tirgū iepakojumu, kas atbilst tās II pielikumā izvirzītajām būtiskajām prasībām, kas bija saskaņošanas priekšmets. Tomēr pastāv izsmalcinātāki valsts darbības paņēmieni, kas var novest pie līdzīga rezultāta.

51. Lai pierādītu, ka šajā gadījumā EKL 28. pants nav piemērojams, Vācijas valdība atsauca¹⁶ arī uz spriedumu lietā *Daimler-*

*Chrysler*¹⁷, kura 44. punktā ir noteikts, ka jēdziena "atbilstoši Līgumam" lietojums Regulas Nr. 259/93¹⁸ 4. panta 3. punkta a) apakšpunkta i) daļā nenozīmē, ka valsts pasākuma, kas atbilst šīs normas prasībām, saderīgums ir jāizvērtē arī saistībā ar primārajām tiesībām attiecībā uz preču brīvu apriti.

52. Manuprāt, vairāku apsvērumu dēļ šim atbildētājas apgalvojumam ir maz ticams pamatojums. Pirmkārt, tāpēc, ka Tiesa šo novērtējumu papildināja nākamajā sprieduma punktā, piebilstot, ka šis jēdziens nenozīmē arī to, ka visi Regulas Nr. 259/93 4. panta 3. punkta a) apakšpunkta i) daļā minētie valsts pasākumi, kas ierobežo atkritumu pārvaldījumus, ir sistemātiski uzskatāmi par atbilstošiem Kopienas tiesībām tikai tāpēc, ka tie ir ieviesuši vienu vai vairākus šajā noteikumā minētos principus. Gluži pretēji, minētajiem valsts pasākumiem ir jāatbilst ne tikai šai regulai, bet tiem arī jāievēro Līguma normas vai vispārējie principi, kas nav tieši iekļauti pieņemtajā regulējumā atkritumu pārvaldījuma jomā. Tāds pats vērtējums ir norādīts

¹⁶ — Savos rakstveida apsvērumos tā norāda uz aizstāvības raksta 15.–21. punktu un atbildes uz repliku 9.–11. punktu lietā C-463/01 Komisija/Vācija.

¹⁷ — 2001. gada 13. decembra spriedums lietā C-324/99 *DaimlerChrysler* (*Recueil*, I-9897. lpp.).

¹⁸ — Padomes 1993. gada 1. februāra Regula (EEK) [Nr. 259/93] par uzraudzību un kontroli attiecībā uz atkritumu pārvaldījumiem Eiropas Kopienā, ieviešanu tajā un izvešanu no tās (OV L 30, 1. lpp.).

spriedumā lietā *Deutscher Apothekerverband*¹⁹, kura 64. punktā Tiesa konstatēja, ka ikviens valsts pasākums, kas pieņemts jomā, kas izsmeljoši saskaņota Kopienų tiesībās, ir jānovērtē, ņemot vērā saskaņošanas pasākumu un nevis primārās tiesības²⁰, lai gan Direktīvas 97/7/EK²¹ 14. panta 1. punktā dalībvalstīm piešķirtās pilnvaras ir jāizmanto, ievērojot Līgumu, kā skaidri paredzēts pašā noteikumā²².

pirmajā ietverti principi, kuri jāievēro dalībvalstīm un to veicamajiem konkrētajiem pasākumiem, savukārt, otrajā vienīgi noteikts, ka tādiem pasākumiem ir jāveicina iepakošanas sistēmu otrreizēja izmantošana, nenodarot kaitējumu videi.

53. Otrkārt, iepriekš minētajā lietā *DaimlerChrysler* attiecīgā Kopienų norma bija regula, kas ne tikai tās elementu kopuma obligātā rakstura un tiešās piemērojamības Savienības teritorijā dēļ pēc savas būtības ir vispārēji spēkā esoša, bet kas ir arī precīzāka nekā direktīva, kuras noteikumus dalībvalstis transponē savās valsts tiesību sistēmās. Protams, kā norāda Vācijas valdība, gan Regulā Nr. 259/93, gan Direktīvā 94/62 atsaucei uz Līgumu ir lietots vienāds formulējums. Taču regulas 4. panta 3. punkta a) apakšpunkta i) punkts ir krietni vien atšķirīgs no minētās direktīvas 5. panta:

54. Nav šaubu par to, ka Kopienų likumdevējs atzīst par labu valsts iestāžu darbības, kas veicina iepakošanas atkārtotas lietošanas sistēmas, kas netieši sekmē izlietotā iepakošanas novēršanu, ar nosacījumu, ka neatkarīgi no tā, vai tie ir saimnieciska, finanšu, fiskāla vai jebkāda cita rakstura pasākumi, tie netraucē iekšējā tirgus pienācīgai darbībai.

55. Tādēļ uzskatu, ka Direktīvas 94/62 5. pantam vien trūkst vajadzīgās konkrētības, lai pēc tā vien varētu izvērtēt, vai ar Kopienų tiesībām ir saderīgi noteikumi, ko dalībvalstis paredzējušas, lai veicinātu videi nekaitīgas iepakošanas atkārtotas lietošanas sistēmas, un, manuprāt, šo noteikumu nav iespējams papildināt, atsaucoties uz citiem tā pašā tiesību akta pantiem. Tātad Komisija pareizi apgalvo, ka šajā normā norāde uz Līgumu kopumā ļauj pārbaudīt šo noteikumu saderīgumu ar primārajām tiesībām preču brīvas aprites jomā.

19 — 2003. gada 11. decembra spriedums lietā C-322/01 *Deutscher Apothekerverband* (*Recueil*, I-14887. lpp.).

20 — 1993. gada 12. oktobra spriedums lietā C-37/92 *Vanacker un Lesage* (*Recueil*, I-4947. lpp., 9. punkts) un iepriekš minētais spriedums lietā *DaimlerChrysler*, 32. punkts.

21 — Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 20. maija Direktīva [97/7/EK] par patērētāju aizsardzību saistībā ar distances līgumiem (OV L 144, 19. lpp.).

22 — Šī norma ļauj dalībvalstīm ieviest vai saglabāt stingrākus Līgumam atbilstošus noteikumus jomā, uz ko tā attiecas, lai nodrošinātu augstāku patērētāja aizsardzības līmeni.

2) Apstrīdēto normu raksturs: pasākums ar importa kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību vai vienkārši tirdzniecības kārtība

56. Strīda pamatā esošie noteikumi ir: 1998. gada Rikojuma par iepakojumu 8. panta 1. punkts, saskaņā ar kuru tādu dzērienu, kuru iepakojums nav atkārtoti lietojams, izplatītājam ir jāietur no pircēja depozīta maksa, to atmaksājot līdz ar tukšās taras nodošanu, un 9. panta 2. punkts, ar kuru šis pasākums tiek atcelts, ja atbildīgais uzņēmums piedalās vispārējā apsaimniekošanas sistēmā, kamēr atkārtoti lietojamā iepakojuma likme valstī nenokrītās zem 72 %. Ja tiek sasniegta šī robeža, stājas spēkā depozīta atmaksāšanas un reģenerācijas pienākums attiecībā uz dzērieniem, kuru daļa atkārtoti lietojamā iepakojumā ir samazinājusies zem 1991. gadā sasniegtā līmeņa. Šī pakāpeniskā regulējuma metode, acīmredzot, tiek istenota, rēķinoties ar attiecīgo tirgus dalībnieku piekrišanu nodrošināt, ka atkārtoti lietojama un nepiesārņojoša dzērienu iepakojuma līmenis nesamazināsies zem tajā laikā sasniegtā.

Atbilstoši Vācijas apgalvotajam šo priekšrakstu mērķis esot veicināt atkārtoti lietojama iepakojuma lietošanu. Manuprāt, šie noteikumi apgrūtina citu dalībvalstu ražotāju vienreiz lietojamā iepakojumā pildītu dzērienu tirdzniecību šajā valstī.

57. Mana nostāja ir pamatota ar turpmāk minētiem šādiem apsvērumiem.

58. Pirmkārt, Direktīvas 94/62 7. pantā dalībvalstīm tiek uzlikts pienākums paredzēt vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu izlietotā iepakojuma un iepakojuma atkritumu pieņemšanas vai savākšanas sistēmu izveidi, precizējot, ka tām jābūt atvērtām dalībai visiem atbilstīgo nozaru tirgus dalībniekiem. Saskaņā ar šo normu valsts iestādes var izvēlēties dzērienu atkārtoti lietojamajam iepakojumam piemērot depozīta maksu, nodošanu un reģenerāciju vai arī atļaut tā savākšanu patērētāja dzīvesvietā vai izplatītāja darbības vietas tuvumā ar vispārējas apsaimniekošanas sistēmas palīdzību. Taču apstāklis, ka otrās iespējas esamība valstī tiek padarīta par atkarīgu no valsts tirgū esošo atkārtoti lietojamo pudeļu kopējā apjoma nesamazināšanās zemāk par noteiktu līkmi, bez šaubām rada tiesisku nedrošību tirgus dalībniekiem, kas tirgo savas preces vienreizējas lietošanas iepakojumā, jo, kamēr vien rādītājs paliek virs noteiktās robežas, uzņēmumi gadu pēc gada darbojas, bažīdamies par to, ka nespēs sasniegt šo līkmi, un šādā gadījumā, ja vienlaikus attiecīgajā nozarē netiek sasniegta 1991. gada kvota, tiem īsā laikā būtu jāievieš depozīta maksas ieturēšana visās tirdzniecības stadijās.

Šis noteikums, no vienas puses, rada nedrošību tirgus dalībniekiem, kas izvēlējušies

piedalīties vispārējā iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmā, jo tiem nav zināms, cik ilgi tie varēs darboties tajā pašā kārtībā, un, no otras puses, tos mudina, lai izvairītos no šīs nestabilitātes, atteikties no šīs ērtākās alternatīvas, pārejot uz depozīta maksas ieturēšanu par vienreizējas lietošanas iepakojumu vai izmantojot atkārtoti lietojamu iepakojumu. Nemaz nerunājot par to, ka šīs normas varētu atturēt no sava minerālūdens tirgošanas Vācijā tos uzņēmējus, kas to bija plānojuši darīt.

59. Tomēr jāuzsver, ka uzņēmumi, kam liegta Rikojuma par iepakojumu 9. panta 1. punktā paredzētā iespēja, līdzko atkārtoti lietojamā iepakojuma daļa nokritis zemāk par noteikto minimumu, var atgriezties pie tās izmantošanas, ja atkārtoti lietojamā iepakojuma izmantošana atkal pieaug. Ja šo normu mērķis ir veicināt atkārtoti lietojama iepakojuma izmantošanu, tad nav visai mērķtiecīgi ļaut ražotājiem atgriezties pie citāda iepakojuma izmantošanas, līdzko ir izdevies pārsniegt 72 %, šādi iespējami radot likmes atkārtotu samazināšanos. Manuprāt, uzņēmumu izvēle attiecībā uz iepakojuma veidu ir pietiekami svarīga, lai ar šāda rakstura tiesisko regulējumu netiktu vairota nedrošība saistībā ar iepakojuma atbilstību gadījumā, ja tie vēlas iekļūt Vācijas tirgū.

60. Otrkārt, Direktīvas 94/62 7. pantā nodotāšanas un savākšanas, kā arī atkārtotas lietošanas un reģenerācijas, tostarp pārstrādes, sistēmas tiek nostādītas vienlīdzīgā stāvoklī, kā vienīgo nosacījumu izvirzot prasību, lai tās ļautu sasniegt noteiktos mērķus. Tātad nav pamata, mēģinot veicināt kādu no tām, tirgus dalībniekiem uz laiku liegt piedalīties citā sistēmā tāpēc, ka nav sasniegta noteikta kvota.

61. Treškārt, apstrīdētais Vācijas tiesību akts, lai arī tas attiecībā uz vietējiem un pret ārvalstu tirgus dalībniekiem ir piemērojams vienādi, nelabvēlīgi ietekmē it īpaši ārvalstu tirgus dalībniekus. Dzērienu ražotāji, kuri daļu no savas dabīgā minerālūdens produkcijas, kas ir jāpilda ieguves vietā, vēlas eksportēt, sliecas to iepildīt vienreizējas lietošanas pudelēs sakarā ar mazākām izmaksām, jo, ja atkārtoti lietojamās pudeles ir izgatavotas no stikla, to svars ir lielāks un palielina gan degvielas patēriņu, gan kravas svaru pārvadājumos. Turklāt ar vienreizējas lietošanas iepakojumu tiek novērsta vajadzība to nodot izcelsmes valsti un uz pusi tiek samazinātas izmaksas, jo atpakaļceļā transportlīdzekļa krāvesība var tikt izmantota citu preču pārvadāšanai, pie tam atkriti arī vajadzība tās mazgāt un sterilizēt. Apliecinājums šim apstāklim ir tāds, ka praksē citu dalībvalstu minerālūdens ražotāji izmanto ievērojami lielāku daļu plastmasas iepakojuma nekā Vācijas ražotāji. Šajā sakarā Komisija atsaucas uz *Gesellschaft für Verpackungsmarktforschung* [Iepakojuma tirgus izpētes sabiedrība] 2001. gada jūnijā veikto

pētījumu, lai parādītu, ka 1999. gadā Vācijas dabīgā minerālūdens ražotāji 90 % savas produkcijas pildīja atkārtoti lietojamā iepakojumā un pārējos 10 % vienreizējas lietošanas pudelēs, turpretim eksportā uz Vāciju šī pēdējā veida iepakojuma apjoms sasniedza 71 %. Uzņēmumi, kas ir prasītāji pamata prāvā, norāda, ka tajā pašā gadā 90 % ievesto dzērienu tika pārdoti vienreiz lietojamā iepakojumā, savukārt vietējo šādā iepakojumā tirgoto ražojumu apjoms bija 26 %.

uzņēmumu apstiprinātos, it īpaši ņemot vērā, ka atsevišķos gadījumos iepakojumam piemīt atšķirtspēja un to grafiskais noformējums ir reģistrēts kā preču zīme²³.

63. Kopsavilkumā, apstrīdētajā tiesību aktā tiek izvirzīti konkrēti nosacījumi attiecībā uz dzērienu tirdzniecību Vācijā, kas ir saistīti ar brīvi noteiktu likmi, kas galu galā ir atkarīga no patērētāju izvēles un ko tirgus dalībnieki spēj ietekmēt, vienīgi atsakoties no vienreizēji lietojama iepakojuma, lai izmantotu atkārtoti lietojamu iepakojumu. Fakts, ka no 1994. gada līdz 2000. gadam ir pieaudzis no citām dalībvalstīm ievestā minerālūdens daudzums, man nešķiet noteicošs, jo gadījumā, ja nebūtu šī regulējuma, pieaugums, iespējams, būtu vēl lielāks.

62. Man šķiet svarīgs arī apsvēruma, ka, laižot minerālūdeni Vācijas tirgū, attālums, kādā jāpārvadā ārvalstu produkcija, parasti ir lielāks nekā tas, kādu mēro valstī esošajos avotos iegūtā pārvadāšanai. Izņēmumi patiešām pastāv, jo citās dalībvalstīs avoti mēdz būt arī pie robežas ar Vāciju. Turklāt atsevišķi vācu ražotāji mēro daudzus kilometrus, lai sasniegtu visas tirdzniecības vietas, lai gan tie var izvairīties no tukšās taras atgriešanas lielos attālumos, piedaloties atkārtotas lietošanas sistēmā gadījumā, ja tie strādā ar standartam atbilstošām pudelēm. Manuprāt, ir nereāli ierosināt, lai ārvalstu uzņēmumi atsakās no iepakojuma, kas ir derīgs pārējās valstīs, un pārņemtu Vācijas

64. Nepiekrītu arī tam, ka attiecīgā Vācijas rīkojuma 8. panta 1. punkts un 9. panta 2. punkts būtu vienīgi tirdzniecības noteikumi, neskatoties uz to, ka tos vienlīdz piemēro gan attiecībā uz pašā valstī pudelēs iepildītajiem, gan ievestajiem dabīgajiem minerālū-

23 — Skat. Tiesas 2004. gada 12. februāra spriedumu lietā C-218/01 *Henkel* (*Recueil*, I-1725. lpp.). 2004. gada 28. janvārī Pirmās instances tiesa pieņēma spriedumu apvienotajās lietās no T-146/02 līdz T-153/02 *Deutsche SiSi-Werke/ITSB* (stāvus novietojams maisīns) (*Recueil*, II-447. lpp.), kurās tika izskatīts jautājums par atteikumu reģistrēt dzēriena iepakojuma formu kā trīsdimensiju preču zīmi.

deņiem. Spriedumā lietā *Keck un Mithouard*²⁴ Tiesa uzsver atšķirību starp noteikumiem, kas attiecas uz preču īpašībām un tirdzniecības noteikumiem, precizējot noteikumus, kas, lai arī attiecas vienādi gan uz vietējām, gan ārvalstu precēm, tomēr rada ierobežojumus, kas tos var padarīt par ar EKL 28. pantā aizliegtajiem pasākumiem līdzvērtīgu iedarbību.

atsevišķi tirdzniecības noteikumi, nedz tieši, nedz netieši nerada nedz faktiskus, nedz iespējamus šķēršļus tirdzniecībai starp dalībvalstīm *Dassonville*²⁶ judikatūras izpratnē, ja vien šādas normas attiecas uz visiem tirgus dalībniekiem, kas darbojas valsts teritorijā, un gan faktiski, gan tiesiski vienādi skar gan vietējo, gan no citām dalībvalstīm ievestu preču tirdzniecību.

Minētajā spriedumā tā apstiprināja, ka, nepastāvot tiesību aktu saskaņošanai, šķēršļi brīvai preču aprītei, kas izriet no tādu noteikumu piemērošanas attiecībā uz precēm, kuru izcelsmes vieta ir citā dalībvalstī, kur tās likumīgi ražo un tirgo, kuros ietvertas prasības, kurām tām ir jāatbilst, ir pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību, pat neskatoties uz to, ka tos vienlīdz attiecina uz visām precēm, ja vien to piemērošanu neattiecinā vispārējām interesēm atbilstošs mērķis, kas ir primārs attiecībā pret preču brīvu apriti²⁵.

Tā piebilda, ka, kamēr vien šīs prasības tiek izpildītas, šādi tiesību akti nevar ārvalstu preču iekļūšanu tirgū nedz liegt, nedz apgrūtināt lielākā mērā nekā attiecībā uz vietējām precēm. Līdz ar to tie neietilpst EKL 28. panta piemērošanas jomā.

65. Turklāt pretēji tam, kā Tiesa bija spriedusi iepriekš, tā noteica, ka valsts tiesību normas, ar kurām tiek ierobežoti vai aizliegti

66. Kopš šī sprieduma taisīšanas, lai konstatētu, vai EKL 28. pants ir vienlīdz piemērojams gan attiecībā uz vietējām, gan ievestām precēm, ir jānoskaidro normas, kas attiecas uz nosacījumiem, kuriem jāatbilst precēm, piemēram, attiecībā uz to nosaukumu, formu, izmēru, svaru, sastāvu, noformējumu, mar-

24 — 1993. gada 24. novembra spriedums apvienotajās lietās C-267/91 un C-268/91 (*Recueil*, I-6097. lpp.). Skat. López Escudero, M. La jurisprudencia sobre la prohibición de las medidas de efecto equivalente tras la sentencia Keck y Mithouard. *Gaceta Jurídica de la C.E. y de la Competencia*. D-28, 47.-94. lpp.

25 — 1979. gada 20. februāra spriedums lietā 120/78 *Rewe-Zentral, "Cassis de Dijon"* (*Recueil*, 649. lpp.) un iepriekš minētais 1993. gada 24. novembra spriedums lietā *Keck un Mithouard*, 15. punkts.

26 — 1974. gada 11. jūlija spriedums lietā 8/74 *Dassonville* (*Recueil*, 837. lpp.).

ķējumu un iepakojumu, un kas paredzētas to tirdzniecības noteikumu regulēšanai.

mas un maldinošas reklāmas pilnīgu aizliegumu³⁵, aizliegumu alkoholisko dzērienu ražotājiem un importētājiem valstī izplatīt uz patērētājiem vērstu reklāmu³⁶ un izbraukuma tirdzniecības atļaušanu vienīgi komersantiem, kas atrodas konkrētā administratīvā apgabalā, kur tie veic savu darbību arī pastāvīgajās atrašanās vietās, attiecībā uz precēm, kuras tie tirgo³⁷.

67. Kopš 1993. gada sprieduma lietā *Keck un Mithouard*²⁷ pasludināšanas, kas attiecās uz Francijā noteikto aizliegumu veikt tālāpārdošanu ar zaudējumiem, Tiesa izvērtēja noteiktus tirdzniecības noteikumus, tostarp: profesionālas apvienības pieņemtus profesionālās ētikas noteikumus, kuros farmaceitiem aizliegts reklamēt ārpus saviem uzņēmumiem parafarmaceutiskās preces, kuras tiem atļauts tirgot²⁸, tirdzniecības vietu maksimālā darba laika un slēgšanas laiku noteikšanu²⁹, pienākumu neatvērt mazumtirdzniecības vietas svētdienās³⁰, noteikumu, saskaņā ar kuru zīdaiņu uzturam paredzēta apstrādāta piena pārdošana atļauta vienīgi aptiekās³¹, izplatīšanas sistēmu, kurā tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecība atļauta vienīgi valsts varasiestāžu autorizētās tirdzniecības vietās³², normu, ar kuru tiek aizliegta izplatīšanas saimnieciskās nozares reklāmas pārraidīšana televīzijā³³, aizliegumu pārdot ar ārkārtīgi mazu peļņu³⁴, 12 gadu vecumu nesasnējušām personām paredzētas reklā-

68. Ņemot vērā šos piemērus, būtu grūti apgalvot, ka Vācijas noteikumi ietver vienīgi tirdzniecības noteikumus, jo spiediens, kas ar tiem tiek izdarīts uz ražotājiem, tieši attiecas uz iepakojuma veidu, kurā tiek tirgotas preces, līdz ar to šie pasākumi attiecas arī uz preču īpašībām.

69. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uzskatu, ka Komisija pareizi apstiprina, ka Rikojuma par iepakojumu 8. panta 1. punktā un 9. panta 2. punktā ietvertais regulējums ir EKL 28. pantā aizliegts pasā-

27 — Minēts iepriekš.

28 — 1993. gada 15. decembra spriedums lietā C-292/92 *Hünermund u.c.* (Recueil, I-6787. lpp.).

29 — 1994. gada 2. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-401/92 un C-402/92 *Tankstation 't Heuvske un Boermans* (Recueil, I-2199. lpp.).

30 — 1994. gada 2. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-69/93 un C-258/93 *Punto Casa un PPV* (Recueil, 2355. lpp.).

31 — 1995. gada 29. jūnija spriedums lietā C-391/92 Komisija/Griekija (Recueil, I-1621. lpp.).

32 — 1995. gada 14. decembra spriedums lietā C-387/93 *Banchero* (Recueil, I-4663. lpp.).

33 — 1995. gada 9. februāra spriedums lietā C-412/93 *Leclerc-Siplec* (Recueil, I-179. lpp.).

34 — 1995. gada 11. augusta spriedums lietā C-63/94 *Belgacom* (Recueil, I-2467. lpp.).

35 — 1997. gada 9. jūlija spriedums apvienotajās lietās C-34/95, C-35/95 un C-36/95 *De Agostini un TV-Shop* (Recueil, I-3843. lpp.).

36 — 2001. gada 8. marta spriedums lietā C-405/98 *Gourmet International Products* (Recueil, I-1795. lpp.).

37 — 2000. gada 13. janvāra spriedums lietā C-254/98 *TK-Heimdienst* (Recueil, I-151. lpp.).

kums ar kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību.

nokrītas zem 72 %, uzņēmumi zaudē iespēju izvairīties no depozīta maksas ieturēšanas par vienreizējas lietošanas iepakojumu, piedaloties iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmā, ja to darbības nozarē atkārtoti uzpildāmo pudeļu likme nesasniedz 1991. gada rādītāju.

3) Vides aizsardzība Vācijā kā attiecīgās tiesību normas pamatojums

70. Saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru valsts pasākumi, kas ierobežo tirdzniecību Kopienā, var tikt pamatoti ar tādiem vides aizsardzības apsvērumiem, uz kādiem norāda Vācijas valdība³⁸. Taču tādā gadījumā tiem jābūt samērīgiem ar izvirzīto mērķi, un to nav iespējams sasniegt ar pasākumiem, kas tirdzniecību Kopienā ierobežo mazāk³⁹.

71. Neesmu pārliecināts par vajadzību vides aizsardzības nolūkā noteikt, ka ikreiz, kad atkārtoti lietojamā iepakojuma likme valstī

72. Pirmkārt, nav noteikts, kādēļ no ekoloģiskā viedokļa ir vēlams, lai atkārtoti lietojamā iepakojuma daudzums atbilstu 72 %, nevis, piemēram, 60 %, 70 % vai 80 % no valstī apgrozībā esošā [iekpojuma]. Man nav zināmi arī vides aizsardzības apsvērumi, kuru dēļ 1991. gadā sasniegtie rezultāti būtu jānostiprina nākotnei, izslēdzot pielāgošanas kritērijus atbilstoši tirgus dalībnieku un patērētāju uzvedībai un izvēlei. Jāatzīst, ka, ja tajā gadā atkārtoti uzpildāmu minerālūdens pudeļu likme sasniedza 91,33 %, vienreizējas lietošanas iepakojumu izmantojošo ražotāju rīcībā esošā robeža, lai atbrīvotos no pienākuma ieturēt depozīta maksu, piedaloties vispārējā apsaimniekošanas sistēmā, ir minimāla. To pašu var apgalvot attiecībā uz alus ražotājiem ar likmi 82,16 %, un gāzētu atspirdzinošo dzērienu ražotājiem ar likmi 73,72 %, tomēr šī veida iepakojumu izmanto galvenokārt ārvalstu ražotāji.

38 — 1985. gada 7. februāra spriedums lietā 240/83 *Asociación de defensa de los quemadores de aceites usados* (*Recueil*, 531. lpp.) un 1988. gada 20. septembra spriedums lietā 302/86 *Komisija/Dānija* (*Recueil*, 4607. lpp., 9. punkts).

39 — Iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *De Agostini un TV-Shop*, 45. punkts, 1997. gada 23. oktobra spriedums lietā C-189/95 *Franzén* (*Recueil*, I-5909. lpp., 75. punkts) un 1998. gada 14. jūlija spriedums lietā C-389/96 *Aher-Waggon* (*Recueil*, I-4473. lpp., 18.–20. punkts).

Kā zināms, spriedumā lietā Komisija/Dānija⁴⁰ importētājiem tirgot atļauto preču daudzuma ierobežojumu Tiesa atzina par nesamērīgu ar izvirzīto mērķi. Minētajā lietā Dānijas tiesību aktā ražotājiem tika atļauts kalendārājā gadā pārdot ne vairāk kā 3000 hl alus un atspirdzinošu dzērienu nestandarta iepakojumā, ar nosacījumu, ka tas ir atkārtoti lietojams un par katru [iepakojuma] vienību tiek ieturēta depozīta maksa.

deona efektu", kas destabilizētu lietotāju, ražotāju un izplatītāju ieradumus. Nerunājot nemaz par regresu izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas un ainavas saglabāšanas jomā.

73. Otrkārt, ja patiešām tiek domāts, lai arī netieši, novērst izlietotā iepakojuma atkritumu rašanos, veicinot atkārtoti lietojamu iepakojumu, nesaskatu iemeslu, kāpēc, līdzko tiek no jauna sasniegts 72 % likme, būtu atjaunojama iespēja atbrīvoties no pienākuma ieturēt depozīta maksu attiecībā uz vienreizējas lietošanas pudelēm. Pienākuma ieturēt depozīta maksu uzlikšana noteikti nodrošina, ka patērētājs, kurš turklāt drīz vien būs samierinājies ar tās maksāšanu, atgriež krietni vien lielāku daļu tukšā iepakojuma. Kad sistēma ir ieviesta, kas nav nemaz tik vienkārši, esmu neizpratnē par to, kādas priekšrocības dod atgriešanās [pie agrākās sistēmas], ņemot vērā paredzamo iznākumu, ka atkārtoti lietojamā iepakojuma izmantošana atkal kritisies, izraisot "akor-

74. Treškārt, vēlēdamās veicināt atkārtoti lietojamu pudeli izmantošanu, lai aizsargātu vidi no izlietotā vienreizējas lietošanas iepakojuma pārstrādes un reģenerācijas sekām, Vācijas valdība, šķiet, nav ņēmusi vērā citus faktorus (kā, piemēram, atkārtoti lietojamā iepakojuma mazgāšana un sterilizācija, degvielas patēriņš, izplūdes gāzes atmosfērā un satiksmes ceļu nolietojums, ja pārvadājuma attālums pārsniedz noteiktu skaitu kilometru, ar neizbēgamu satiksmes blīvuma pieaugumu un ceļu satiksmes negadījumu draudiem), kuru nozīmīgums atsvēr norādītās ekoloģiskās priekšrocības, tādējādi, ņemot vērā vides apsvērumus, padarot vienreizējas lietošanas iepakojumu par interesantu alternatīvu.

75. Ceturtkārt, saskaņā ar Direktīvas 94/62 7. pantu dalībvalstīm ir jānodrošina tādu iepakojuma nodošanas vai savākšanas, kā arī atkārtotas lietošanas vai pārstrādes sistēmu izveide, kas būtu atvērtas dalībai visiem

⁴⁰ — Minēts iepriekš, 21. punkts.

attiecīgo nozaru tirgus dalībniekiem, piemērotas importētajiem ražojumiem, tos nediskriminējot, un izstrādātas tā, lai neradītu šķēršļus tirdzniecībai vai brīvas konkurences izkropļojumus saskaņā ar Ligumu. Manuprāt, ja reiz valstī ir ieviestas savākšanas sistēmas, valsts iestādēm nav pamata uz laiku liegt citiem tirgus dalībniekiem konkurēt tāpēc, ka tās iedzīvotāji ir mainījuši savus dzērienu patēriņa ieradumus un dod priekšroku to iegādei vienreizēji lietojamās pudelēs, un to turpināt līdz brīdim, kamēr šī tendence nemainās. Tas ir brīvas preču aprites ierobežojums, kas nav samērīgs arniecīgajām priekšrocībām, ko tas rada attiecībā uz vides aizsardzību. Manuprāt, Direktīva 94/62 ietver pietiekamus mehānismus, lai ļautu Vācijas iestādēm šo aizsardzību nodrošināt, pieņemot tādu tiesisko regulējumu, kas būtu pietiekami pastāvīgs, lai ļautu eksportētāju uzņēmumiem plānot vidējā un ilgākā termiņā, kāds iepakojums būtu piemērots minerālūdens tirgošanai Vācijā.

samaksātās summas atgūšanai. Pretējā gadījumā, ievērojot to, ka ievestie dzērieni pārsvarā tiek tirgoti vienreiz lietojamā iepakojumā, pastāvētu risks, ka tiktu radīti šķēršļi tirdzniecībai, kam klāt nāktu konkurences kropļojumi, ja vienlaicīgi atkārtoti lietojamās pudeles, ko izmanto vairākums vietējo ražotāju, būtu atgriežamas ar labvēlīgākiem nosacījumiem. Nebūtu arī jātiecas izveidot lielu skaitu depozīta maksas ieturēšanas sistēmu ar atšķirīgām prasībām, kas neaptvertu visu teritoriju, jo tādējādi tiktu apgrūtināta pudelēs pildīto dzērienu ārvalstu ražotāju un importētāju ienākšana tirgū, nemaz nerunājot par to, ka citās dalībvalstīs esošajiem mazajiem un vidējiem uzņēmumiem nebūtu pietiekamu līdzekļu, lai piemērotu savus iepakojumus šiem nosacījumiem.

Tomēr, ja tās nolemj depozīta maksas ieturēšanu vispārēji attiecināt uz visiem atkārtoti neizmantojamiem iepakojumiem, piekritu Komisijas viedoklim, ka ir jāparedz pietiekams skaits vietu to atgriešanai un

76. Visbeidzot, nešķiet, ka depozīta maksas ieturēšana par vienreizējas lietošanas iepakojumu būtu atkārtoti lietojama iepakojuma lietošanas veicināšanai piemērots pasākums. Noteikti tiek panākts tas, ka pircējs vai jebkura cita ieinteresētā persona atgriež tukšo taru, lai saņemtu atpakaļ samaksāto depozītu, kas nav mazs, tomēr, sastopoties ar vajadzību maksāt par vienu vai par otru,

patērētājs parasti izvēlas ērtāko un nevis noteikti to, kurš mazāk piesārņo vidi.

77. No šīs argumentācijas izriet, ka attiecīgais Vācijas tiesību akts nav pamatojams ar vides aizsardzības apsvērumiem kā primāru vajadzību, kas varētu ierobežot EKL 28. panta piemērošanu, jo tas neatbilst samērīguma principam.

78. Lidz ar to EKL 28. pants jāinterpretē tādējādi, ka tas aizliedz dalībvalstij paredzēt, ka gadījumā, ja atkārtoti lietojamo dzērienu iepakojumu likme valstī nokritas zem 72 % robežas, tirgus dalībniekiem nozarēs, kurās atkārtoti lietojamā iepakojuma procentuālā daļa nav sasniegusi 1991. gada likmi, tiek liegta iespēja tikt atbrīvotiem no pienākuma ieturēt depozīta maksu par vienreizējās lietošanas pudelēm, pieņemt tās atpakaļ, atmaksājot depozīta maksu, un veikt to reģenerāciju, piedaloties vispārējā iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmā.

X — Secinājumi

79. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, piedāvāju Tiesai uz *Verwaltungsgericht Stuttgart* uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

- “1) Eiropas Parlamenta un Padomes 1994. gada 20. decembra Direktīvas 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu 1. panta 2. punktā tiek veicināta vienīgi izlietotā iepakojuma atkritumu rašanās novēršana, nedodot priekšroku atkārtoti lietojamam iepakojumam, un tādēļ dalībvalsts nevar balstīties uz šo noteikumu,

lai izvēlētos dzērienu iepakojuma atkārtotu lietošanu, nevis pārstrādi un pārējās reģenerācijas formas;

- 2) Direktīvas 94/62 18. pants nav atbilstošā norma, uz kuru ir jāatsaucas, analizējot sekas, kādas attiecībā uz preču brīvu apriti var izraisīt tādu normu kā Vācijas *Verordnung über die Vermeidung und Verwertung von Verpackungsabfällen* (Rīkojums par iepakojumu atkritumu novēršanu un reģenerāciju) 8. panta 1. punkts un 9. panta 2. punkts piemērošana;
- 3) Direktīvas 94/62 7. pants nepiešķir vienreizējas lietošanas iepakojumā pildītu dzērienu ražotājiem un izplatītājiem tiesības piedalīties atpakaļpieņemšanas un apsaimniekošanas sistēmā, kura jau darbojas, ja valsts iestādes minēto sistēmu aizstāj ar depozīta maksas sistēmu, lai nodrošinātu tukšā iepakojuma nodošanu nolūkā pilnveidot pārstrādi šķirošanas ceļā un ierobežot nekontrolētu piesārņošanu;
- 4) EKL 28. pants jāinterpretē tādējādi, ka tas aizliedz dalībvalstij paredzēt, ka gadījumā, ja atkārtoti lietojamo dzērienu iepakojumu likme valstī nokrītas zem 72 % robežas, tirgus dalībniekiem nozarēs, kurās atkārtoti lietojamā iepakojuma procentuālā daļa nav sasniegusi 1991. gada likmi, tiek liegta iespēja tikt atbrīvotiem no pienākuma ieturēt depozīta maksu par vienreizējās lietošanas pudelēm, pieņemt tās atpakaļ, atmaksājot depozīta maksu, un veikt to reģenerāciju, piedaloties vispārējā iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmā."